

GUIDANCE POUR JEUNES EXILES
BEGELEIDING VAN JONGEREN OP DE VLUCHT

JAARVERSLAG

2009

Asbl **MENTOR –ESCALE** vzw
Rue Souveraine 19, 1050 Bruxelles – Opperstraat 19 te 1050 Brussel
Tel : 02/505.32.32 - Fax : 02/505.32.39 - E-mail : info@mentorescale.be

INLEIDING

Mentor-Escale ondersteunt het traject naar autonomie, welzijn en integratie van **Niet Begeleide Minderjarige Vreemdelingen** (NBMV).

M.-E. profileert zich als steun voor voogden en Opvangcentra, kan een follow-up tot 20 jaar garanderen en een hulp op lange termijn vormen voor jongeren die geen familie hebben om op te steunen.

De rol die onze vereniging tot hertoe gespeeld heeft is veel ruimer dan die van gewone begeleidster. M.-E. is immers voor een reeks in moeilijkheden verkerende jongeren de enige structuur die hen een onafgebroken gepersonaliseerde begeleiding aanbiedt, tegelijkertijd hun socialisering en de nodige preventie verzekert en daarenboven de rol van volwassen referent op zich neemt. Dit geldt ook voor jongeren die we vroeger reeds begeleid hebben en voor wie wij een belangrijk referentiepunt blijven.

« Eerste stappen naar autonomie. Huisvesting, OCMW, school en ziekenfonds zijn helaas zovele bomen die het moeilijk maken om het bos nog te zien. Geen paniek echter! Mentor-Escale onderneemt doeltreffend de talrijke stappen. En mijn pupil S. heeft als bekroning van dat alles een hartelijke omgeving, een luisterend oor en een brede waaier aan motiverende activiteiten en projecten ontdekt. Bedankt! »

(A. D. pleegmoeder)

WIE ZIJN WIJ ?

---

1. Taken

Hulp bieden aan niet begeleide adolescente vluchtelingen, die ertoe gebracht worden om autonoom te leven, door hen aan te leren hoe zij:

- op een verantwoordelijke en zelfstandige manier voor zichzelf kunnen instaan;
- rondom zich een sociaal steunnetwerk kunnen opbouwen;
- projecten kunnen ontwikkelen die hun ontplooiing kunnen bevorderen.

De begeleiding draait rond twee polen :

- Een **individuele begeleiding** die sociaal en educatief in functie van de behoeften en de vraag van de jongere voor hem op maat gesneden is.
- **Gemeenschappelijke activiteiten** waaraan de jongere wordt aangemoedigd deel te nemen.

Met daaraan verbonden de psychologische zekerheid steeds de mogelijkheid te hebben om raad te komen vragen of andere jongeren te ontmoeten die zich in een soortgelijke situatie bevinden.

2. Doelgroep

Om door ons Huis geholpen te worden moet de jongere:

- op de vlucht zijn;
- op het ogenblik dat hij zich bij ons aanmeldt jonger zijn dan 18 jaar (tenzij hij minderjarige bloedverwanten ten laste heeft);
- in België verblijven zonder ouder of wettelijk verantwoordelijk persoon, met uitzondering uiteraard van zijn voogd, waarvan de aanstelling sinds de programmawet van 24 december 2002 betreffende het "Voogdschap over niet begeleide minderjarige vreemdelingen" (KB van 22 december 2003 – BS van 29.01.2004) verplicht geworden is;
- mits een aangepaste begeleiding in staat zijn om autonoom te wonen;
- recht hebben op sociale bijstand;
- een toekomstproject hebben of er één willen ontwikkelen (via schoolopleiding, sociale promotie of het werk);
- instemmen met ons begeleidingssysteem.

3. Financiering

In 2009 waren onze **openbare financiële bronnen** de volgende:

- Het Ministerie voor Sociale Integratie via een jaarovereenkomst met FEDASIL: die subsidie heeft gedeeltelijk de lonen van onze teamleden en de werkingskosten gedekt.
- Het Europees Fonds voor Vluchtelingen: dat fonds heeft ons toegelaten om in het kader van de communautaire as een grootschalig project te verwezenlijken.
- Het Brussels Gewest: drie GESCO-contracten werden ter onzer beschikking gesteld.

- Het Centrum voor Gelijke Kansen : Wij hebben voor onze communautaire activiteiten een punctuele subsidie ontvangen van het IFMB (Impulsfonds voor het Migrantenbeleid).
- Het Sociaal Maribel Fonds: Dat Fonds heeft ons de mogelijkheid geboden om gedurende enkele maanden twee personen deeltijds in dienst te nemen.
- De rest van ons werk werd gefinancierd door **privé bronnen** (giften en mecenaat). Wij organiseren ook jaarlijks een show die ons toelaat niet te verwaarlozen inkomsten te vergaren waarmee we loon- en sommige onsamendrukbare werkingskosten dekken.

DE JONGEREN VAN MENTOR-ESCALE

---

1. Algemene toestand

In ballingschap levende jongeren vluchten, net als volwassenen, oorlogen en gewapende conflicten, vervolgingen, armoede en ontberingen. Sommigen zijn het slachtoffer van economische of seksuele mensenhandel.

Een deel van de niet begeleide minderjarigen bereikt de grens in het bijzijn van een dicht of ver familielid; anderen gebruiken de diensten van een « mensensmokkelaar », wat dikwijls een belangrijke financiële inspanning van de familie van de jongere vergt en een grote schuldenlast tot gevolg heeft. Schuldenlast die trouwens in België zwaar zal doorwegen op zowel het materiële als morele traject van de jongere. Sommige jongeren blijken tot slot eerder alleen gereisd te hebben. Het betreft dan meestal 17 à 18-jarigen.

Als die jongeren in een Westers land zoals het onze aanbelanden, zijn ze alleen en kunnen op geen familiale steun rekenen. Ze lijden onder de scheiding, de misbruiken en de traumatismen waarvan ze het slachtoffer geweest zijn.

Op het ogenblik dat ze het Belgisch grondgebied betreden stuiten ze vaak op taalbarrières en hebben geen bestaansmiddelen. Ze bezitten dikwijls niets, zijn uitermate kwetsbaar en gemakkelijk uit te buiten. Ze lijden sociaal en psychologisch en hebben behoefte aan een aan hun noden en specifieke situatie aangepaste hulp.

2. Profiel van de door *Mentor-Escale* in 2009 begeleide jongeren

2.1. Inleiding

2009 werd gestart met **100** uit 2008 overgenomen dossiers (waarvan 11 op baby's betrekking hadden).

Wij hebben in 2009 in het totaal **130** jongeren begeleid.

Wij hebben **40 nieuwe begeleidingsaanvragen** geregistreerd,

waarvan er :

- **30** werden aanvaard
- **1** werd opgeschort
- **9** van jongeren waren, die we naar andere instellingen hebben doorverwezen, omdat ze niet pasten in onze toelatingscriteria (leeftijd, statuut, verwijzingsinstelling...).

Wij hebben de dossiers van **44** jongeren afgesloten.

De redenen van het afsluiten van die dossiers waren de volgende:

- Voldoende autonoom geworden jongeren die geen behoefte meer hadden aan onze individuele begeleiding.
- Jongeren die op het einde van het schooljaar 20 jaar geworden waren.
- Jongeren die de huisregels niet eerbiedigd hadden (dat was het geval van 1 jongere).

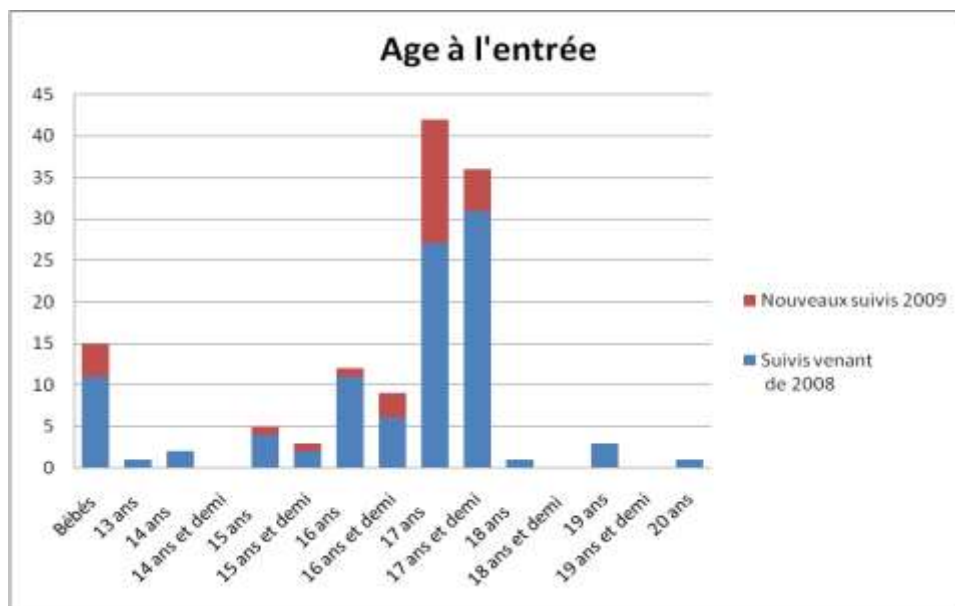
Een afgesloten dossier betekent dat de jongere niet meer geniet van een individuele sociale begeleiding. Indien hij het wenst kan hij echter nog steeds verder deelnemen aan de gemeenschapsactiviteiten.

Het dossier van 5 baby's werd samen met dat van hun jonge moeders afgesloten.

2.2. Tabellen en statistieken

Leeftijd bij aankomst

Leeftijd bij aankomst	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
Baby's	11	4	15
13 jaar	1	0	1
14 jaar	2	0	2
14 ½ jaar	0	0	0
15 jaar	4	1	5
15 ½ jaar	2	1	3
16 jaar	11	1	12
16 ½ jaar	6	3	9
17 jaar	27	15	42
17 ½ jaar	31	5	36
18 jaar	1	0	1
18 ½ jaar	0	0	0
19 jaar	3	0	3
19 ½ jaar	0	0	0
20 jaar	1	0	1
Totaal	100	30	130

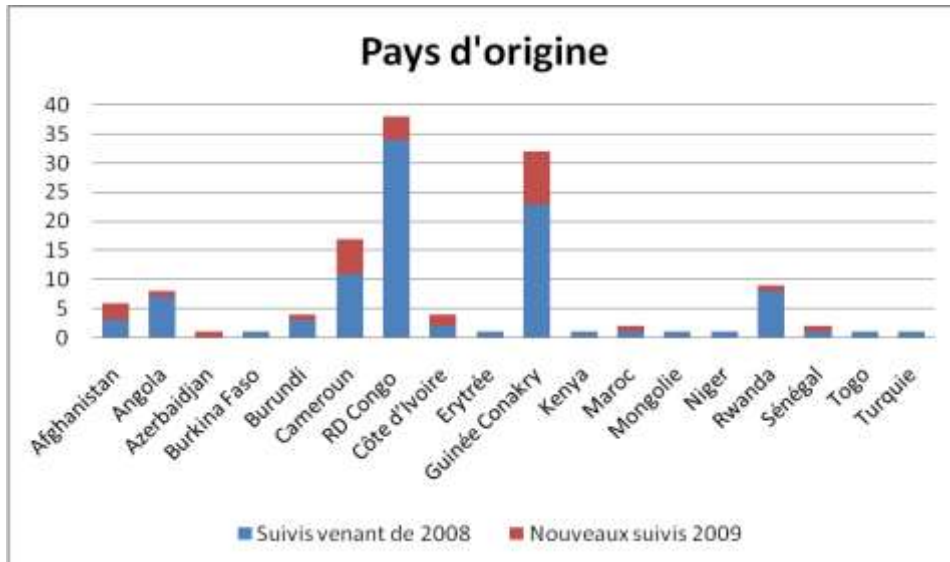
Vaststellingen :

- 32% van alle in 2009 begeleide jongeren waren bij hun aankomst 17 jaar en 28% 17 ½ jaar. Men kan dus stellen dat de meerderheid (60%) van de door Mentor-Escale begeleide jongeren tijdens hun 17de levensjaar bij ons aangekomen zijn.
- **67% van de jongeren die zich in 2009 bij Mentor-Escale aangeboden hebben bevonden zich in hun 17de levensjaar.**
- **De gemiddelde beginleeftijd in de in 2009 gevolgde dossiers is 16 ½ jaar.**
- Van de **15 baby's** van door Mentor-Escale begeleide jongeren werden er 3 in 2009 geboren. De vierde in 2009 aangekomen baby was reeds geboren toen de jonge moeder zich bij Mentor-Escale aanmeldde.

Nationaliteit

Land van herkomst	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
Afghanistan	3	3	6
Angola	7	1	8
Azerbaidjan	0	1	1
Burkina Faso	1	0	1
Burundi	3	1	4
DR Congo	34	4	38
Eritrea	1	0	1
Guinea Conakry	23	9	32
Ivoorkust	2	2	4
Kameroen	11	6	17
Kenya	1	0	1
Marokko	1	1	2
Mongolië	1	0	1
Nigeria	1	0	1
Rwanda	8	1	9
Senegal	1	1	2
Tjaad	0	0	0
Togo	1	0	1
Turkije	1	0	1
Totaal	100	30	130

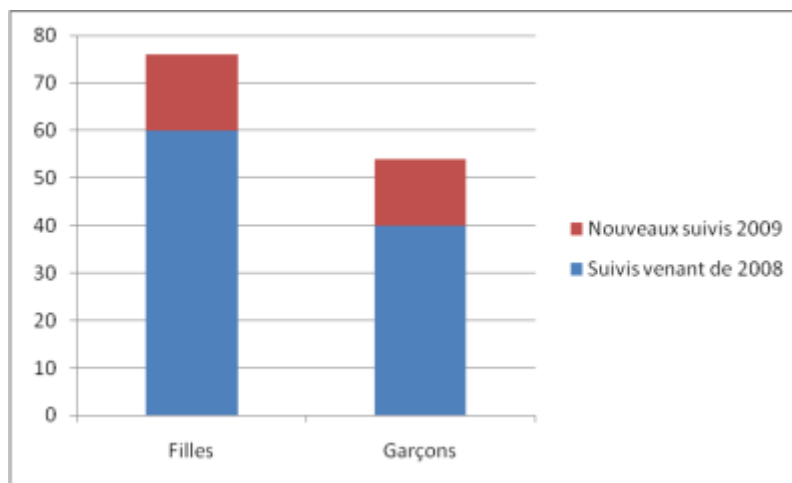

Vaststellingen :

- De in 2009 begeleide jongeren behoren tot **18 verschillende nationaliteiten**.
- De talrijkst vertegenwoordigde landen zijn, net als in 2008, de Democratische Republiek van Congo (29%) en Guinea Conakry (25%), gevolgd door Kameroen (13%).
- Ondanks het behoud van het koptrio stellen we bij de in 2009 nieuw aanvaarde aanvragen een evolutie vast in de spreiding van de meest vertegenwoordigde nationaliteiten. 30% van de nieuw begeleide jongeren komen uit **Guinea Conakry**, 20% uit **Kameroen** en 13% uit de **DR van Congo**.

Geslacht

Geslacht	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
Meisjes	60	16	76
Jongens	40	14	54
Totaal	100	30	130

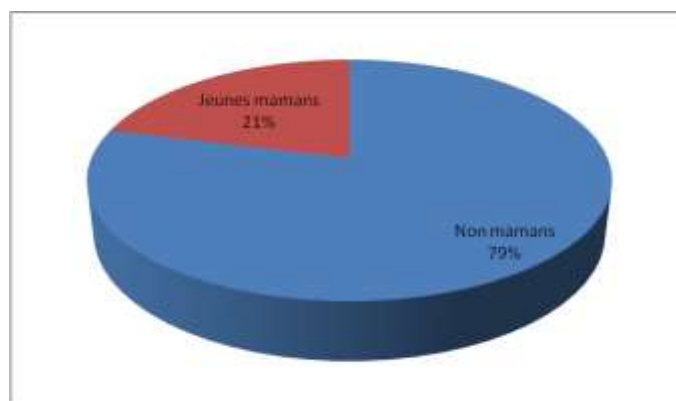

Vaststellingen :

- In 2009 hebben we 76 meisjes en 54 jongens begeleid.
- De meisjes vertegenwoordigen **58%** van de in 2009 begeleide jongeren.
- We hebben dit jaar 16 meisjes en 14 jongens verwelkomd, hetzij 53 % jonge meisjes. We stellen, in vergelijking met de voorbije jaren, een vermindering vast van het percentage jonge meisjes in de totaliteit van de nieuwe begeleidingen.

Jonge moeders

Moederschap	Totaal van de in 2009 begeleide jonge meisjes
Nog geen moeder	60
Jonge moeders	16
Totaal	76

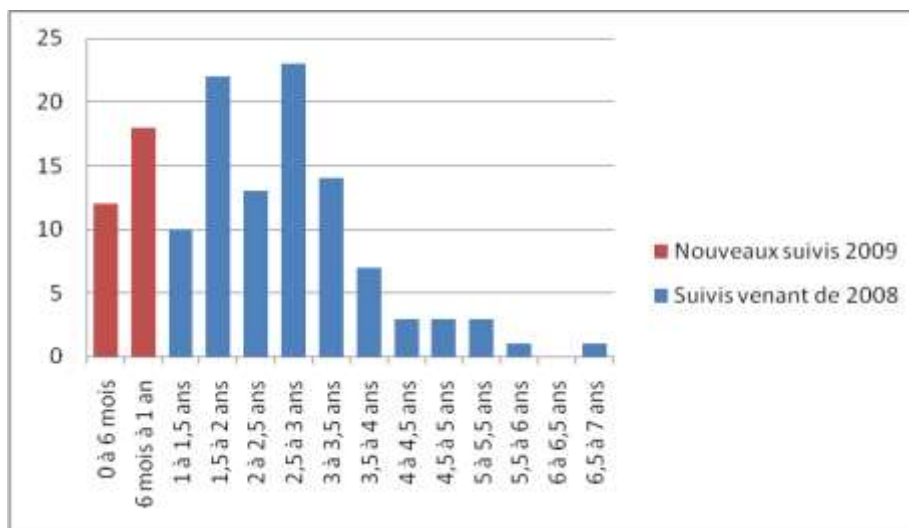
Vaststelling :

- **21%** van de jonge meisjes die we in 2009 begeleid hebben waren jonge moeders. **6** onder hen zijn in 2007 bevallen, **2** in 2008 en **3** in 2009.

Duur van de begeleiding

Duur van de aan gang zijnde begeleidingen	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
0 tot 6 maand	0	12	12
6 maand tot 1 jaar	0	18	18
1 tot 1,5 jaar	10	0	10
1,5 tot 2 jaar	22	0	22
2 tot 2,5 jaar	13	0	13
2,5 tot 3 jaar	23	0	23
3 tot 3,5 jaar	14	0	14

3,5 tot 4 jaar	7	0	7
4 tot 4,5 jaar	3	0	3
4,5 tot 5 jaar	3	0	3
5 tot 5,5 jaar	3	0	3
5,5 tot 6 jaar	1	0	1
6 tot 6,5 jaar	0	0	0
6,5 tot 7 jaar	1	0	1
Totaal	100	30	130

Vastelling :

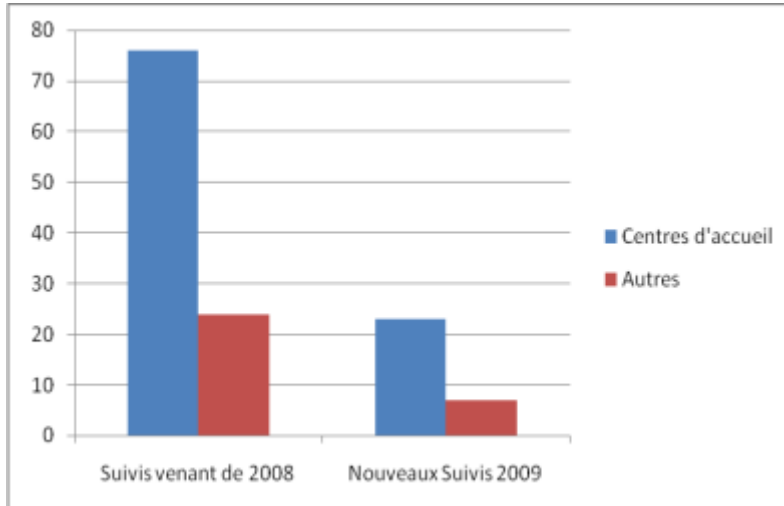
- De gemiddelde duur van de in 2009 uitgevoerde begeleidingen is **2 à 2,5 jaar**.

Situatie van de jongeren op het vlak van de verblijfsprocedure

De meerderheid van de jongeren die we dit jaar opgevangen hebben waren **Erkende Vluchtelingen** of bezaten een **BIVR**. Dit verklaart zich door het feit dat de jongeren vaak tot op het einde van hun procedure in een opvangcentrum verblijven en dat het recht op sociale steun één van de voorwaarden is om op onze diensten beroep te kunnen doen.

Oorspronkelijke structuur

Oorspronkelijke structuur	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
Opvangcentra	76	23	99
Andere	24	7	31
Total	100	30	130

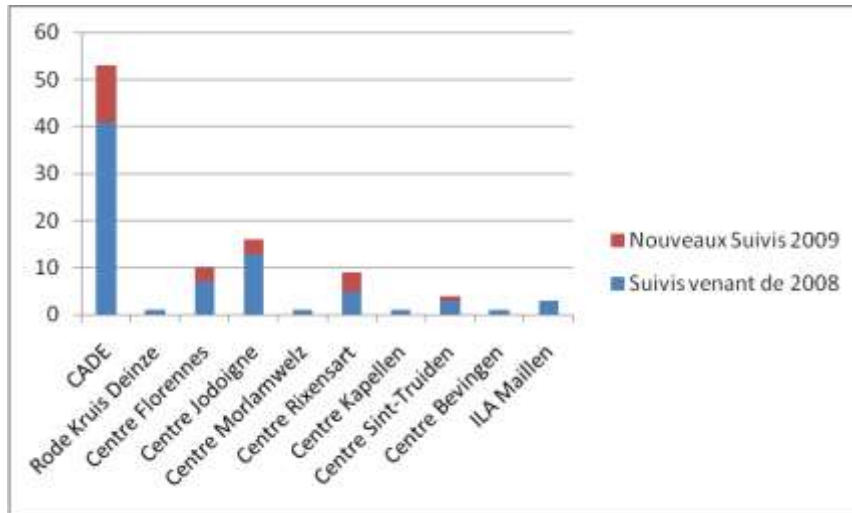

Vaststellingen:

- In 2009 hebben we **99 jongeren uit een zoals in ons akkoord met Fedasil bepaalde opvangstructuur** begeleid (opvangcentra van Fedasil, van het Belgische Rode Kruis, LOI). Dat vertegenwoordigt 76 % van het totaal aantal jongeren die we in 2009 begeleid hebben.
- De jongeren afkomstig uit die structuren vertegenwoordigen eveneens **76%** van de in 2009 nieuw opgevangen jongeren.
- **10%** van de in 2009 begeleide jongeren komen uit structuren van de **Aide à la Jeunesse** van de Franse Gemeenschap van België.

Opvangstructuren van Fedasil

Opvangstructuren overeenkomstig het Fedasil akkoord	Uit 2008 overgenomen begeleidingen	Nieuwe begeleidingen in 2009	Totaal aantal begeleidingen in 2009
CADE	41	12	53
Rode Kruis Deinze	1	0	1
Centre Florennes	7	3	10
Centre Jodoigne	13	3	16
Centre Morlamwelz	1	0	1
Centre Rixensart	5	4	9
Centrum Kapellen	1	0	1
Centrum Sint-Truiden	3	1	4
Centrum Bevingen	1	0	1
ILA Maillen	3	0	3
Totaal	76	23	99

Vaststellingen :

- De jongeren kwamen uit **10 verschillende** - in het Fedasil akkoord als dusdanig beschouwde - **opvangstructuren** (federale opvangcentra, opvangcentra van het Belgische Rode Kruis, LOI).
- De grote meerderheid van de jongeren worden ons toegestuurd door 't Klein Kasteeltje (**CADE**) gevolgd door de centra van **Jodoigne, Florennes en Rixensart**.
- In 2009 hebben slechts 5 opvangcentra jongeren naar Mentor-Escale doorverwezen: CADE, Jodoigne, Florennes, Rixensart en Sint-Truiden.

Andere, niet van Fedasil afhankelijke, oorspronkelijke structuren

Niet van Fedasil afhankelijke oorspronkelijke structuren	Nieuwe begeleidingen in 2009
Minor Ndako	3
SAJ	2
Synergie 14	1
Andere	1
Totaal	7

Vaststelling:

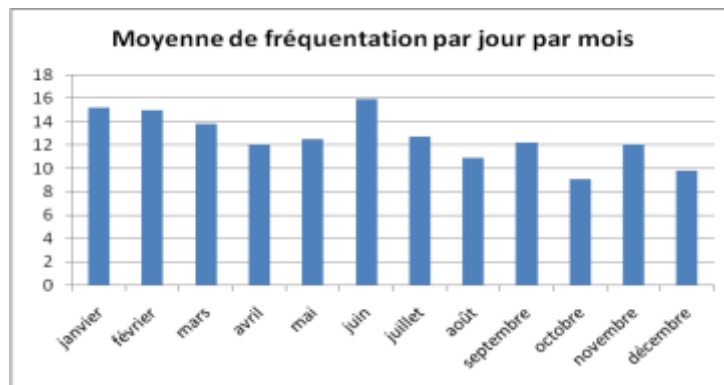
- De aanvragen zijn afkomstig van structuren die afhankelijk zijn van zowel de **Nederlandse** als de **Franse Gemeenschap**.

Wegens de fragielere situatie van de betrokken jongeren (psychologische, rechterlijke begeleiding...), vereisen een grote meerderheid van de van de Gemeenschappen afkomstige aanvragen een heel specifieke en intensievere begeleiding dan degene die de jongeren ontvangen die uit de Fedasil centra komen.

Aangezien we nog niet door de overheden gesubsidieerd zijn, overkomt het ons spijtig genoeg dikwijls bij gebrek aan middelen de begeleiding van dergelijke jongeren (die er nochtans werkelijk behoefte aan hebben) te moeten weigeren.

Gemiddelde aanwezigheid

Vaststellingen :

- De maand **juni** is de drukst bezochte maand van 2009 geweest. Een vermindering in de aanwezigheden werd vastgesteld tijdens de maanden augustus, oktober en december.
- De **woensdag** is de drukst bezochte dag, met een gemiddelde van **21 jongeren** per woensdag.
- Het **algemeen gemiddelde** bedraagt **13 jongeren** per dag.

HET WERK VAN MENTOR-ESCALE

DE INDIVIDUELE BEGELEIDING

1. HOOFDPRINCIPES

1.1 Luisteren naar de jongere

Het luisteren naar de jongere in al zijn dimensies is één van de basisprincipes van de Mentor-Escale aanpak. Een dergelijk principe sluit elke vorm van vooroordeel uit over wat een niet begeleide in België levende minderjarige wel mag zijn. In de Mentor-Escale filosofie komt het er integendeel op aan zonder apriori naar de jongere te luisteren en te proberen zijn situatie en toekomstplannen te begrijpen.

De jongere is soms niet in staat om zijn noden en doelstellingen uit te drukken. Wij moeten hem daarbij helpen, niet door hem de te volgen weg te wijzen, maar door deuren te openen, door te trachten hem toegang tot de informatie te verschaffen en vragen te stellen die hem tot nadenken moeten stemmen.

We moeten niet enkel nadenken over een leef- en vormingsproject, maar vooral proberen te begrijpen wat die jongere op dat ogenblik meemaakt, waarover hij zich zorgen maakt. Het doel is m.a.w. met de jongere samen te werken vanuit zijn bezorgdheden en enkel geleid door zijn hogere belangen.

Het vertrouwelijkheidsprincipe dat uit de luisterbereidheid voortvloeit is in onze benaderingswijze ook heel belangrijk. De jongere moet niet alleen kunnen rekenen op een goede opvang en vooral een aandachtig luisterend oor, maar moet er tevens van overtuigd zijn dat zijn verhaal en zijn problemen niet zonder zijn toestemming aan andere jongeren of buitenstaanders zullen onthuld worden.

1.2 De jongere begeleiden

De niet begeleide minderjarige verblijft per definitie zonder ouder in België. Wij zijn daarom, binnen een professioneel kader en onze basisprincipes van opvang en luisterbereidheid indachtig, ook een volwassen aanspreekpunt voor hem. Wij denken in dat perspectief vooral aan zijn opvoeding in de brede zin van het woord: wij moeten er in andere woorden over waken dat er niet alleen aan zijn fundamentele behoeften voldaan wordt, maar dat hij tevens tegenover zijn verplichtingen geplaatst wordt, met de gevolgen van zijn keuzes wordt geconfronteerd en zijn grenzen kent.

1.3 Rekening houden met het referentiesysteem van de jongere

Het individueel werk met de jongere gebeurt niet op een geïsoleerde wijze. Daar de jongere nog reëel of symbolisch heel sterk op zijn ouders, broers en zusters gericht is (ongeacht hun huidige situatie: levend in hun land van herkomst, overleden of verdwenen, nog steeds of niet meer in contact met het in ballingschap levende kind), snijdt Mentor-Escale zo mogelijk met hem het probleem van de familiebanden aan, en vergemakkelijkt eventueel het heraanknopen van verbroken banden.

Weten welke plaats de jongere in zijn oorspronkelijk milieu bekleedde kan daarenboven bijdragen tot een beter begrip van de manier waarop hij in zijn land van herkomst functioneerde. Dit is een heel delikaat punt omdat we voor het begrijpen van de familiale context sommige vragen moeten stellen die bij de jongere herinneringen kunnen oproepen aan interviews die hij doorstaan heeft in het kader van een verblijfsprocedure, waarvan de inzet een mogelijke terugzending naar het land van herkomst was. Het betreft hier tenslotte meestal pijnlijke herinneringen die vele vluchtelingen verkiezen te verdringen.

1.4 Collegialiteit

Elke jongere wordt begeleid door het volledige team van Mentor-Escale.

De jongere krijgt uiteraard als aanspreekpunt een eigen sociaal werk(st)er, maar niemand in de ploeg heeft het monopolie van de goede antwoorden en juiste methoden om hem te helpen. Het teamwork stelt als vereiste dat niemand zich een jongere mag toe-eigenen. Dit is trouwens ook een belangrijk werkingsprincipe. Elk sociaal assistent werkt samen met de andere leden van het team om de jongere te helpen die hem werd toevertrouwd.

De jongere staat dus tegenover een coherente, uit diverse persoonlijkheden samengestelde ploeg, met wie hij op diverse manieren kan nadenken. Het feit dat er een interactie ontstaat met andere actoren dan alleen maar zijn sociaal aanspreekpunt, biedt hem de kans om zijn interveniëtnetwerk te verrijken en beter de situatie te begrijpen waarin hij zich bevindt. Wij zijn ervan overtuigd dat de voorgestelde oplossingen op die manier meer kans hebben om aan de noden van de jongere te voldoen en hoe dan ook rijker zullen zijn dan mochten ze door één en dezelfde persoon aangereikt worden.

1.5 Sociaal netwerk en systemische aanpak

Het globaliteitsprincipe en de systemische aanpak zijn nauw met elkaar verbonden. Het betreft een multidimensionele interventie in een globaalcontext die rekening houdt met de uniciteit van de jongere, maar ook en vooral met de diversiteit van zijn noden. Ze is niet alleen globaal, gedifferentieerd en gediversifieerd, maar tevens geïntegreerd in de mate dat de acties van de verscheidene interveniënten die de jongere binnen en/of buiten Mentor-Escale omringen in synergie geplaatst worden.

Het is enerzijds belangrijk om ter ondersteuning een sociaal netwerk rond de jongere op te bouwen en anderzijds noodzakelijk een verruimd partnership te scheppen met alle personen of instellingen die gespecialiseerd en actief zijn in de hulp aan de jongere (voogd, OCMW, SAJ, artsen, psychologen, advocaten, onderwijzers, vrienden, in sommige gevallen ouders of familieleden, enz.).

De jongere - die hoe dan ook steeds meester blijft over zijn eigen leven – moet, afhankelijk van zijn volwassenheidsgraad, de nodige impulsen krijgen, informatie bekomen, voor hem geopende deuren vinden, andere mensen ontmoeten. Het komt erop aan hem maximaal te stimuleren om zijn sociaal netwerk uit te breiden. Niet alleen dat van zijn vrienden, maar ook dat van de mensen die hem op diverse vlakken kunnen helpen. Men moet de jongere helpen zijn netwerk zelf te organiseren en te gebruiken. Hij moet de bevoegdheden en de grenzen van alle actoren kennen en leren opportunistisch van hen gebruik te maken. Het coördineren van een dergelijk netwerk is van groot belang.

2. HET VERLOOP VAN DE BEGELEIDING

2.1 Inleiding

Werken met een bewegende bevolkingsgroep van jonge vluchtelingen bestaat er niet in eens en voor altijd een bepaalde methode toe te passen. Men moet zich regelmatig in vraag stellen en zijn werkmodel aan de realiteit van het terrein aanpassen. Het hieronder aangehaalde kader zal dus niet strak zijn en zich aan alle situaties moeten kunnen aanpassen.

2.2 De begeleidingsfasen van een jongere.

Onthaal en evaluatie van de aanvraag

De eerste aanvraag gebeurt meestal telefonisch. Het is een belangrijk ogenblik waarop men attent moet luisteren naar de aanvrager om achteraf zijn aanvraag op zijn best te kunnen ontleden.

De aanvrager vult n.a.v. die oproep een aanvraagformulier in. De inlichtingen die daarin verstrekt worden gaan gewoonlijk veel dieper dan de gewone gegevens over de jongere. Het komt erop aan een eerste informatie te verkrijgen betreffende de huidige situatie van de jongere en zijn bekwaamheid om met onze begeleiding in een zelfstandigwordingsproces te treden. Wij trachten te weten te komen hoe de aanvragers de jongere aanvoelen, welke volgens hen zijn verworvenheden zijn, de moeilijkheden die hij ervaart en waarvoor wij bij een eventuele begeleiding aandacht moeten hebben. Wij gaan dan over tot de toewijzing van een sociaal werk(st)er, die een eerste onderhoud met de jongere vastlegt.

Het eerste onderhoud

Dit is het eerste werkelijke contact van de jongere met onze instelling. Een ogenblik waarop we de tijd nemen om nader met hem kennis te maken en om de noden die hij uitdrukt in te schatten. De jongere maakt van zijn kant kennis met de ploeg en met sommige fundamentele regels van onze instelling. Wij heten hem welkom en doen hem de lokalen en de aanwezige jongeren ontdekken.

Wij streven ernaar dat de jongere tijdens dat eerste onderhoud in de mate van het mogelijke steeds door zijn contactpersoon(personen) (voogd, sociale werk(st)ers, opvoeders, ...) vergezeld wordt.

Verloop en evaluatie van de begeleiding.

Er moet, buiten de regelmatige contacten tussen de jongere en zijn sociale werk(st)er om, een moment vastgelegd worden waarop de jongere met de andere betrokkenen een evaluatie kan maken van zijn situatie. Een speciaal moment waarop men de tijd neemt om in een kalme en gezellige ruimte samen te gaan zitten om de vorderingen van de jongere te evalueren, om te zien waar het schoentje nog nipt of gewoon om beter met elkaar kennis te maken. Dat is een heel belangrijk uitwisselingsmoment waarop de jongere zich uitdrukt en beetje bij beetje leert zelf zijn zwakke en sterke punten te ontdekken.

Het einde van de begeleiding.

Wanneer we, in onderlinge overeenkomst met de interveniënten en de jongere, van oordeel zijn dat deze voldoende autonoom, verantwoordelijk en in de Belgische maatschappij geïntegreerd is om zijn weg alleen te vervolgen, sluiten we de begeleiding af.

Dat betekent concreet dat die jongere bij ons geen eigen sociale werk(st)er meer zal hebben, maar welkom blijft en, indien gewenst, verder aan sommige gemeenschapsactiviteiten kan deelnemen.

Dit is de « ideale » manier om een begeleiding stop te zetten. Er zijn echter ook gevallen van jongeren voor dewelke wij noodgedwongen de begeleiding moeten afsluiten, niet omdat ze volledig autonoom geworden zijn, maar omdat ze buiten het kader vallen waarvoor wij gemandateerd zijn en binnen hetwelk wij hen materieel kunnen helpen.

3. DE SOCIALE BEGELEIDING

3.1 De taak van de sociale werk(st)er.

Onze sociale werk(st)er is voor de jongere het aanspreekpunt dat hem langzaam aan begeleidt bij het regulariseren van zijn administratieve situatie. Hij is ook de persoon die in het begin aan de jongere de te ondernemen stappen uitlegt (en heruitlegt), hem bij de uitvoering ervan steunt en hem, zo nodig, begeleidt bij het ontmoeten van andere interveniënten zoals advocaten, het personeel van het OCMW, enz. Het is uiteraard soms makkelijker de zaken in de plaats van de jongere te regelen, maar toch streven we er altijd naar die jongere bij de ondernomen stappen te betrekken om ons hoofddoel (zijn autonomie) te bereiken. We weigeren ons te beperken tot punctuele vragen en situeren onze hulp in een werkelijk opvoedkundige approach.

Die jongeren moeten hun lot (opnieuw) in eigen handen nemen om niet eeuwig op steun aangewezen te zijn. De sociale werk(st)er zal er gedurende de hele begeleiding van de jongere over waken dat deze de diverse bekwaamheden verwerft die voor zijn goede ontwikkeling en autonomie onontbeerlijk zijn.

3.2 Sectoren waarin Mentor-Escale bij de begeleiding van jongeren tussenkomt

1) Inleiding

De onderstaande tabel duidt kort samengevat en dus niet uitvoerig de diverse sectoren aan waarin het personeel van Mentor-Escale actief optreedt.

Domeinen	Interventie-as
Huisvesting	Informatie verschaffen die nuttig kan zijn bij het vinden van een huisvesting Contacten en onderhandelingen met de eigenaars vergemakkelijken Steun bieden bij het vinden van de huurgarantie Helpen bij het zoeken naar uitrustingen en het openen van een gas- en electriciteitsteller Begeleiding geven bij het onderhoud van de woning Rechten en plichten van de huurder aanleren
Schoolbezoek / vorming	Hulp bij het kiezen van een schoolproject of een beroepsvorming Hulp bij het zoeken van een school of een vormingscentrum Begeleiding van de studies en regelmatige ontmoetingen met de leerkrachten Schoolhulp (inhaallessen, hulp bij de huistaken, voorbereiding op de proefwerken)
Onthaal / sociale hulp	De jongere opvangen en naar hem luisteren Steun bij het definiëren van een toekomstproject Steun bij de stappen die op de sociale OCMW bijstand betrekking hebben
Gezondheid	Afspraak met een arts/medisch centrum en, op vraag van de jongere, begeleiding tijdens het bezoek Afspraak met een psycholoog en begeleiding tijdens de bezoeken Hulp bij de contacten met de ziekenkas Hulp bij het zoeken naar ontspanningsmogelijkheden

2) Het schoolbezoek

Een jongere helpen bij het uitstippelen van een levensproject is hem eerst en vooral op school oriënteren en opvolgen.

Sommige (zeldzame) jongeren hebben een duidelijk beeld van hun toekomstproject, maar de meesten hebben in hun vroeger bestaan nooit zelf moeten nadenken over een vorming, een beroep, of op dat vlak een keuze moeten maken. En als er dan al eens een kans was om naar school te gaan, dan waren het meestal de ouders die alleen beslisten over de studierichting van hun kind.

De onderwijsmogelijkheden zijn in België meestal heel verschillend van deze in het land van herkomst. In sommige streken bestaan er verscheidene onderwijstypes (algemeen onderwijs en technische scholing bv.), maar in talrijke andere gebieden hebben jongeren slechts toegang tot het basisonderwijs of soms zelfs tot geen enkele vorm van onderwijs.

De oriëntering moet rekening houden met de werkelijke bekwaamheden van de jongere en met zijn wettelijke situatie in België. Mentor-Escale blijft daarbij de voogd aanvullend en complementair steunen, dankzij de interventie van een in socio-professionele integratie gespecialiseerde sociale begeleider.

Wij zetten ook onze **schoolsteun** verder onder de vorm van privélessen voor vakken waarin de jongere om hulp vraagt. Een vrijwilliger begeleidt individueel en op hun aanvraag jongeren die nood hebben aan inhaallessen.

3) Tijdelijke woongelegenheid: een intensievere begeleiding

We werken in het kader van het beheer van tijdelijke woongelegenheden al enkele jaren samen met «Logement Pour tous» (sociale huisvesting). Iets wat we sinds 2008 ook met «Habitat et Rénovation» doen.

We hebben dat project opgestart om aan sommige jongeren een intensievere begeleiding te kunnen geven, die hen moet toelaten zich progressiever op een werkelijke autonomie voor te bereiden. Er worden geregeld bezoeken afgelegd om de jongere in zijn dagdagelijks leven bij te staan. Wij bekijken met hem alle problemen die iets met het wonen te maken hebben: huurcontract, onderhoud van de woonst en van de gemeenschappelijke ruimten (opruimen, producten, afval sorteren), huurlasten, enz. Er is ook een globale opvoedkundige begeleiding voorzien: voeding, binnenhuisinrichting die tot studeren aanzet, actief luisteren naar de jongere, steun aan het ouderschap, enz.

Elsene: Vijf studio's en één (door een jonge moeder en haar kind bewoond) appartement in de directe buurt van onze burelen. Het gaat om tijdelijke woongelegenheden voor een periode van max. 1 jaar.

Sint-Agatha-Berchem: 3 transitappartementen bewoond door 3 jonge moeders met hun kind.

De evaluatie van dit initiatief blijft globaal genomen positief. De jongeren die er verblijven erkennen dat deze fase in hun opleiding tot autonomie heel nuttig is en hun een gevoel van veiligheid geeft. Zij zijn zich bewust van de voordelen waarvan zij genieten en eerbiedigen over het algemeen de vertrektermijn, wetende dat zij daardoor ook aan iemand anders de kans bieden om van dit initiatief gebruik te maken.

3.3 De samenwerking met de voogden

Deze samenwerking is hoogst belangrijk aangezien Mentor-Escale als steun optreedt van de voogd. Wij proberen zoveel mogelijk de voogd te integreren in de zorgen die wij op ons nemen. De taken worden tijdens het eerste onderhoud tussen de diverse interveniënten verdeeld.

DE GEMEENSCHAPSACTIVITEITEN

1. DOELSTELLINGEN

Het gemeenschapsluik vormt een belangrijke dimensie in het begeleidingsmodel van de jongere. Het bevat 5 grote oriënteringsassen.

1.1 Het isolement van de jongere doorbreken

Mentor-Escale tracht ten allen prijze te vermijden dat de niet begeleide minderjarige jongere te sterk zou vereenzamen en daardoor op de drift zou raken. In grote steden leven de mensen op een nogal anonieme manier en het gemeenschapsleven is er zelden spontaan. De meeste jonge vluchtelingen konden in hun land van herkomst steunen op een sterke sociale structuur bestaande uit hun rechtstreekse en verruimde familie, hun schoolkameraden, hun vrienden. De vlucht heeft in de meeste

gevallen dit natuurlijk netwerk volledig vernietigd. De jongere staat dan ook voor de moeilijke opdracht om in een totaal onbekende omgeving een nieuw sociaal netwerk op te bouwen.

Mentor-Escale wil via op collectieve dynamismen gebaseerde gemeenschapsactiviteiten de opbouw vergemakkelijken van dit eerste sociaal netwerk van jongeren met dezelfde vluchtelingenproblematiek. Ontdekken dat men niet de enige is die zich in een dergelijke situatie bevindt en zijn eigen roots terugvinden, zijn de eerste bouwstenen die de jongere de kans bieden om zijn identiteit terug te vinden. Het openstaan voor latere ontmoetingsactiviteiten met jongeren uit het gastland zal bijdragen tot de verruiming van die sociale structuur.

1.2 Een doeltreffende preventie verzekeren

De jonge vluchteling komt in een maatschappij terecht waarvan de schema's sterk verschillen van degene die in zijn land van herkomst gelden, waar familie en maatschappij geacht worden hem te beschermen. Hij komt hier in een geest van grote vrijheid in contact met nieuwe waarden en realiteiten. Een vrijheid die hem echter, indien ze niet goed beheerd wordt, aan diverse gevaren kan blootstellen.

De gemeenschapsactiviteiten van Mentor-Escale bevorderen de momenten waarop jongeren zich kunnen uitdrukken en waarop vragen eerder collectief dan wel individueel gesteld worden. Dat biedt aan iedereen de kans om met anderen van gedachten te wisselen, ontdekkingen te doen en mee te pikken wat hem belangrijk lijkt voor zijn eigen leven en traject.

1.3 De culturele roots van de jongere verstevigen

De beste integratie begint met een bewustwording van de eigen identiteit. De enige identiteit die een NBMV echter bij zijn aankomst heeft is die van zijn verleden. Die identiteit werd door de vlucht zwaar op de proef gesteld en nu wordt hij door een nieuwe cultuur opnieuw aan het wankelen gebracht. Hij mag in geen geval vergeten waar hij vandaan komt, moet dit kunnen uitdrukken en met anderen kunnen praten over de manier waarop het leven zich in zijn oorspronkelijke cultuur afspeelde en hij nu in Europa leeft. Zo zal hij langzaam aan een identiteit kunnen opbouwen die zowel op zijn eigen roots als op de zeden en gewoonten van het gastland steunt.

1.4 Aan de jongeren de kans bieden om zowel theoretische als praktische kennis op te doen die voor hun sociale en communautaire (re-)integratie nuttig zal zijn

1.5 Zelf een rol leren spelen in de maatschappij

Aan de jongeren tot slot de kans bieden om lotgenoten bij hun integratie te helpen of te getuigen over hun eigen situatie en verbeteringen voor te stellen i.v.m. de toestand van de NBMV, en dat zowel op het vlak van de opvang, als van de te volgen procedures of van de 18-jaarschok, die voor hen geen aangename maar angstwekkende gebeurtenis is, enz.

2. IN 2009 GEORGANISEERDE ACTIVITEITEN

Wij hebben dit jaar met de steun van het Europees Vluchtelingenfonds een grootscheeps project rond het thema van de veerkracht opgestart.

Dit via reflecties en acties die aan het Mentor-Escale-team de kans moesten bieden om het probleem van de veerkracht bij jonge vluchtelingen beter aan te pakken.

Doel van het project was de veerkracht van de jongeren te ontwikkelen en te versterken door hen te helpen zelfvertrouwen te verwerven, hun dubbele identiteit te beleven, een nieuwe sociale structuur op te bouwen en geleidelijk aan positief te evolueren door verantwoordelijke en actieve burgers te worden.

Een speciale aandacht ging daarbij uit naar zwangere minderjarigen en jonge moeders met hun baby.

2.1 Jonge moeders

De in het project voor de doelgroep van jonge moeders en zwangere meisjes voorziene activiteiten waren de volgende:

- wekelijkse «welzijnsontmoeting»;
- thematische ontmoetingen met een specialist;
- kinderopvang twee namiddagen per week;
- residentieel verblijf voor jonge moeders met kinderen en zwangere meisjes.

De door onze sociale gemeenschapswerkster beheerde wekelijkse **welzijnsontmoetingen** werden progressief ingericht. Zij hebben aan de jonge moeders de kans geboden om wat tijd voor zichzelf vrij te maken, hun levenservaringen uit te drukken en samen een verrijkende ondervinding op te doen.

Een psychologe heeft in mei onze sociale gemeenschapswerkster vervoegd en de workshop werd vanaf dan door hen beiden geleid.

De **thematische ontmoetingen** waren de volgende:

- De asbl « Le Maître-Mot », die tot doel heeft de kennis van de verhalende taal te bevorderen, is begin maart een eerste maal opgetreden om aan jonge moeders en hun kinderen een activiteit rond sprookjes en muziek voor te stellen.
- De asbl « Femmes et Santé », die activiteiten organiseert i.v.m. de gezondheidspreventie voor vrouwen, heeft eind maart op aanvraag van de jonge meisjes het onderwerp van de voeding aangesneden.
- Een tweede activiteit met de asbl « Le Maître-Mot » vond plaats in april. Het valt daarbij op te merken dat wij dankzij deze vereniging boeken-cheques hebben kunnen bekomen waarmee de moeders zich boeken voor hun kinderen hebben kunnen aanschaffen.
- In de maand mei heeft een externe interveniënte aan de jonge moeders een specifieke benadering van de relatie moeder-kind voorgesteld. De baby-massage werd ingeoefend.
- Een in de gezinsplanning « Aimer à l'ULB » gespecialiseerd psycholoog heeft in de maand juni een eerste aan seksualiteit, geboortebeperving en gezinsplanning gewijde discussie- en infosessie georganiseerd.
- Tijdens het residentieel verblijf « Jeunes Mamans » in de maand juli, vond een ontmoeting plaats met Dr Anne Legrand, specialiste op het vlak van de zwangerschap en de begeleiding

van het kind. Zij heeft een conferentie-debat geleid over seksualiteit en gezinsplanning, en meer bepaald over een tot dan toe taboe gebleven onderwerp: de besnijdenis. De emotionele reacties en getuigenissen waren talrijk.

- In december dachten we dat het interessant kon zijn om de Congolese Mevr. Bernadette Aningi uit te nodigen en haar over haar ondervindingen en haar traject te doen praten. Zij is immers op 18-jarige leeftijd met haar vijf toen nog zeer jonge kinderen voor de moordpartijen in Congo gevlucht en is de eerste zwarte vrouw die handelszaken voor Afrikanen geopend heeft in een buurt die destijds nog niet de naam « Matongé » droeg.

Voor de **opvang van de kinderen** werden er twee namiddagen per week vrijgemaakt : de woensdag om aan de jonge moeders de kans te bieden deel te nemen aan de talrijke activiteiten die wij aan al onze jongeren voorstellen, en de vrijdag, gelijktijdig met de specifieke activiteit voor jonge moeders.

Het **residentieel verblijf** voor jonge moeders en zwangere meisjes werd van 6 tot 10 juli 2009 georganiseerd in het rustige Ardense dorpje Carlsbourg.

Dat residentieel verblijf had tot doel om in een bevoorrecht ontspannings- en recreatieoord aan jonge en toekomstige moeders en hun baby's, die vergelijkbare toestanden meemaakten, een ontmoetingskans te geven en een kader te scheppen waarin ze hun belevenissen met anderen konden delen en tevens hun moeder-kind relatie, hun visie op zichzelf en hun kind konden verrijken.

2.2 Informatie-vorming Werk – Gezondheid – Huisvesting (WGH)

De WGH workshop verliep als volgt:

- Interventie van een extern specialist of maandelijks een bezoek extra muros;
- Driemaal per maand een interne permanentie.

De interventies van de externe specialisten en externe bezoeken waren de volgende:

- Begeleiding van de jongeren naar « Citizen Jobs » (beurs voor werkgelegenheid en maatschappelijk geëngageerde beroepen in de non-profit sector);
- Interventie van de vereniging « Table du Logement Ixelles » om via een interactieve discussie de diverse vragen te beantwoorden die jongeren zich i.v.m. huisvesting stellen;
- Ontmoeting met een vormingswerkster van de asbl « Idéji » om aan de jongeren de vormingsmogelijkheden op het vlak van animatie uit te leggen;
- Uitwisseling van gedachten met een raadgeefster van « la Mission locale d'Ixelles » betreffende de stappen die bij het zoeken naar werk of studentenjobs moeten ondernomen worden;
- Ontmoeting met de asbl « Parrains-amis », om de verschillende mogelijkheden van het Mentoring-programma tussen een jongere en een professional uit te leggen. Deze Mentoring is een op vertrouwen en onderling respect tussen een jongere en een volwassene gebaseerde vrijwillige en belangenloze relatie;
- Voorstelling van de vereniging « Solidarité » en haar vrijwilligersprojecten;
- Interventies van de gezondheidsraadgeefster van de Christelijke ziekenkas, die haar mening en haar raadgevingen is komen geven i.v.m. koken en gezondheid;
- Begeleiding van de jongeren naar de SIEP beurs (studies en beroepen).

Een sociale werker was op de interne permanentie aanwezig om te antwoorden op de specifieke vragen en noden van de jongeren:

- Hulp bij het opstellen van een CV;
- Het schrijven van motiveringsbrieven;
- Het zoeken naar werk;
- Het zoeken naar een verblijfplaats;
- Het sensibiliseren op het vlak van de ecologie, de gezondheid en de voeding.

De pedagogische informatiesessies van WGH hebben in die zin vruchten afgeworpen dat de jongeren er een werkelijke belangstelling voor getoond hebben en naar aanleiding van de diverse workshops nieuwe projecten aangevraagd hebben. Zij hebben CV's en motiveringsbrieven opgesteld, talrijke kandidaturen ingediend, die in sommige gevallen zelfs heel goed onthaald werden.

2.3 Kunstworkshop

Wij hebben, als inleiding op de kunstworkshop, een eerste infosessie met de jongeren georganiseerd om te zien wat hen interesseerde. Talrijke voorstellen zoals bvb. theater, schilderen of zelfs Afrikaanse dansen werden geformuleerd, maar we hebben tenslotte voor de plastische kunsten geopteerd.

Wij hebben ons geassocieerd met een stagiaire in kunst-therapie (richting beeldende kunsten), die een workshop op touw gezet heeft die tot doel had de artistieke expressie van de jongeren te bevorderen, hen uit hun schelp te doen komen door hen aan te sporen te produceren, te scheppen en talrijke vrije technieken aan te leren.

De kunstworkshop heeft gemiddeld vijf regelmatige deelnemers bij elkaar gebracht, die geleerd hebben hoe met verschillende materialen (waterverf, houtskool, pastel, kleurpotloden) portretten te maken.

Tijdens ons "nieuwkomers" kamp (april 2009 in Carlsbourg) hebben we een collectiever werk met meer deelnemers kunnen realiseren.

Een deel van het door ons gepresteerde werk werd tentoongesteld ter gelegenheid van het feest dat voor het 10-jarig bestaan van het platform 'Mineurs en Exil' op 13 mei 2009 in het Martelarentheater te Brussel gegeven werd, en tevens tijdens de Mentor-Escale opendeurdag van 16 december 2009.

Onze jongeren hebben ook de fotografie en de mogelijkheden van de desktop publishing ontdekt. Het resultaat dat in juni 2009 in de vorm van een slideshow werd geprojecteerd ter gelegenheid van het feest van het einde der proefwerken, werd heel sterk op prijs gesteld.

Het doel van de workshop bestond erin de actieve deelname van en de ontmoeting tussen jongeren te bevorderen, maar ook via artistieke creatie hun persoonlijke expressie en opwaardering te stimuleren.

2.4 Muzikaal project: tekst en muziek

De jongeren van Mentor-Escale hebben hun intens verlangen uitgedrukt om te zingen, te rappen, te schrijven of zelfs hun eigen song te componeren. De idee om met hen alle scheppingsfasen te doorlopen die tot de realisering van een CD-album kunnen leiden leek ons heel heilzaam om hen aan te

zetten zelfvertrouwen te verwerven, hen de kans te bieden als spreekbuis op te treden voor de jongeren die in ballingschap leven en in hen de voldoening te doen ontstaan iets gematerialiseerd te hebben dat aan de basis een idee leek waarvan ze de eindrealisatie eigenlijk voor onmogelijk hielden.

Wij konden, zoals in het begin gehoopt, een tiental gemotiveerde jongeren voor dit project warm maken.

Om die workshop tot een goed einde te brengen en in te gaan op de wensen van de jongeren i.v.m. een doetreffende productie, hebben we beroep gedaan op Jean-Louis Daulne, schrijver-componist-vertolker en producent, die o.a. op het vlak van de animatie een grote ervaring opgedaan heeft.

Wij zijn in een eerste fase en zoals dat in het eerste luik van het workshop voorzien was, overgegaan tot het schrijven van meerdere teksten. De schrijfworkshop is in feite heel weldoend geweest omdat hij aan de jongeren de mogelijkheid geboden heeft zich uit te drukken, aan zelfvertrouwen te winnen en zich op te waarderen dankzij een tot dan toe verscholen scheppingsvermogen.

De tweede fase van de workshop werd eind augustus opgestart. Hierin werd aandacht besteed aan het schrijven van de muziek, de orkestratie, de opname in een mobiele studio (MI CASA) tijdens een met Allerheiligen georganiseerd residentieel verblijf, en het ontwerp van de hoes.

Dit project heeft geleid tot het uitbrengen van de CD «Escale à XL» die op 16 december tijdens de Mentor-Escale Opendeurdag voorgesteld werd.

Men kan het gedurende een jaar gepresteerde werk op de CD "ESCALE à XL" naar waarde schatten. De CD is op eenvoudige aanvraag bij de directie van Mentor-Escale te bekomen.

Dit project heeft de stimulering en opwaardering van de schepping en van het werk van de deelnemende jongeren mogelijk gemaakt, heeft hen geholpen om zelfvertrouwen te verwerven, en de wereld van de muziek, die ze slechts passief kenden, van nabij te leren kennen.

Princes Mathilde heeft H.¹ gelukgewenst met zijn nummer "Regarde" dat ze met de koptelefoon tot op het einde beluisterd heeft tijdens een manifestatie die op 18 november 2009 in het Brussels Parlement ter gelegenheid van de 20ste verjaardag van het Kinderrechtenverdrag georganiseerd werd.

UNICEF contacteerde ons om twee liedjes van onze jongeren in een compilatiealbum op te nemen.

2.5 Computer workshop

We zijn tot een samenwerking gekomen met de vzw Dynamo (hulpdienst voor jongeren in open milieu, sinds 20 jaar gespecialiseerd in het sociaal straatwerk ten behoeve van in moeilijkheden verkerende jongeren). Die vzw heeft een in informatica competente sociaal werker ter onzer beschikking gesteld.

Na een eerste infosessie met de jongeren heeft die persoon tijdens twee in januari gehouden ontmoetingsvergaderingen de kennis en de noden van de jongeren kunnen bepalen, om zodoende zijn workshop aan te passen en een stramien uit te werken voor de cursus in zijn globaliteit. Twee niveaugroepen werden samengesteld: de eerste bestond uit beginnelingen, de tweede uit wat meer

---

¹ Wij verkiezen om vertrouwelijkheidsredenen in dit rapport enkel de beginletter van de voornaam van de aangehaalde jongeren te vermelden.

gevorderden. Wij hebben daarna één van onze lokalen met 5 op het Internet aangesloten PC's uitgerust en hebben de informatikaworkshop op basis van één lestijd per week opgestart.

Toen het contract van de sociale werker van Dynamo in juli verviel, heeft een voldoende competent lid van onze ploeg de verdere werking van de informatikaworkshop op zich genomen.

Belangrijkste punten die in de workshop aan bod gekomen zijn: tekstverwerking, documentenbeheer, gebruik van Internet en (eenvoudige) retouches van beelden. Er werd ook met Excel gewerkt.

Wij hebben de positieve invloed van de workshop informatica op de deelnemers kunnen vaststellen. De vertrouwdheid met het instrument informatica verschilt immers sterk al naar gelang men een uit een opvangcentrum komende NBMV of een in België geboren of hier al geruime tijd levende jongere is. Het feit dat leerkrachten dikwijls aan hun leerlingen vragen tekstverwerking of Internet te gebruiken voor hun huistaak kan uiteraard bepalend zijn voor het welslagen van studies. Wij hebben mettertijd kunnen vaststellen dat de regelmatigste jongeren ook het handigst werden in het gebruik van de computer en zijn toepassingen op het vlak van tekstverwerking, spreadsheet en Internet.

2.6 Sportieve activiteiten

Volgende activiteiten werden georganiseerd:

- Eerste kennismaking met het indoor klimmen;
- Coaching in een sportzaal met het oog op de 20 km van Brussel ;
- Deelname aan de 20 km van Brussel. Onze ploeg heeft in het kader van het project «Tous à Bord» (dat valide en mindervalide jongeren met elkaar in contact brengt) in tandem met de vzw «My Choice» aan deze sportieve krachttoer deelgenomen;
- Om de ontmoeting met anderen te bevorderen hebben we, buiten de wedstrijden tussen de jongeren van M-E onderling, ook voetbalwedstrijden georganiseerd met de jongeren van CADE;
- Honkbal;
- Kajak rafting;
- Badminton;
- Wandeling in het Zoniënwoud.

Fysische ontspanning en ontdekking waarbij de jongeren elkaar en anderen hebben ontmoet, en tevens beter de cultuur van het gastland hebben begrepen. Deze sportactiviteiten hebben niet alleen een positief resultaat gehad op het vlak van de levenshygiëne, maar hebben ook aan de jongeren de kans geboden om zich fysisch en mentaal aan hun persoonlijke zorgen te onttrekken en afstand te nemen van hun situatie. Iets wat heel belangrijk is voor jongeren bij wie de "spanning" tamelijk snel kan stijgen.

Voor de 20 km van Brussel hebben de actieve participatie bevorderd aan wedstrijden die jongeren er moeten toe brengen hun ploeggeest maar ook hun doorzettingsvermogen te ontwikkelen. We vonden het interessant om twee op verschillende wijze "gefragiliseerde" groepen jongeren (gehandicapten en NBMV) samen te brengen. Hun samenwerking tijdens deze sportwedstrijd heeft hen geleerd hun krachten te bundelen, zichzelf op te waarderen en zich in een groep te integreren. De 20 km van Brussel hebben hen ertoe aangezet om tot het einde toe door te zetten en alzo de met de veerkracht verbonden dimensie te bevorderen die tot verantwoordelijkheidszin leidt.

2.7 Kookworkshop

De elke woensdag georganiseerde kookworkshop heeft ongetwijfeld de grootste bijval gekend. Waarschijnlijk ook omdat het vooral een ontmoetingsmoment was tijdens hetwelk de gedeelde maaltijd de mogelijkheid bood om de bij de meesten steeds ontbrekende sfeer van een werkelijke "familiemaaltijd" te proeven. Tafelen bevordert trouwens allerlei soorten gesprekken, en discussies leiden vaak tot het bespreken van verrijkende en helemaal niets met de keuken te maken onderwerpen.

Buiten het uitwisselen en aanleren van Belgische en buitenlandse kooktechnieken, en het klaarmaken van economische en evenwichtige gerechten, hebben onze jongeren ook met onze steun geleerd hoe voedingswaren en nuttige ingrediënten te kiezen en aan te kopen, en hoe een budget te beheren.

Deze workshop heeft de ontdekking mogelijk gemaakt van culinaire tradities uit diverse landen. De jongeren hebben op die manier een band kunnen behouden met hun oorspronkelijke cultuur en de keuken kunnen ontdekken van hun lotgenoten en van hun gastland België.

Jongeren van het Observatie- en Oriënteringscentrum van Neder-Over-Hembeek (NOH) hebben ongeveer éénmaal per maand aan deze kookworkshop deelgenomen.

Sommigen hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om zich via creatief koken te uiten en uit te drukken. Om de systemiek van deze workshop te variëren, hebben we aan sommigen van hen de kans geboden om als een door de animator bijgestane "chef de cuisine" de organisatie van de maaltijd op zich te nemen. Wat uiteraard hun verantwoordelijkheidszin en zelfvertrouwen gestimuleerd heeft.

De evolutie van de kookworkshop heeft ons getoond dat de bekomen resultaten verder reikten dan de zuiver culinaire praktijk. Hij was ook een voorwendsel tot het aanleren van groepsbeheer, teamwork en solidariteit in de verdeling van de opgelegde taken (boodschappen, voorbereidselen, opdienen, afwas en opkuisen van de keuken). Passieve personen rekenden natuurlijk, zoals dat ook elders gebeurt, op het dynamisme van de anderen, maar ook dan heeft de workshop zijn nut bewezen: sommige jongeren zijn immers in die beperkte kring de anderen op hun verantwoordelijk beginnen te wijzen.

2.8 Residentiële verblijven

- April 2009. Een kamp voor **nieuwkomers bij Mentor-Escale** wordt georganiseerd in het dorpje Carlsbourg (provincie Luxemburg). De jongeren hebben er niet alleen de rustieke geneugten van een landelijk Ardens kader kunnen ontdekken, maar tevens wat Mentor-Escale hen buiten het gebruikelijke om kon aanbieden. De jonge nieuwkomers waren één en al enthousiasme over dat kampinitiatief en over wat we voor hen voorbereid hadden.
- Allerheiligen. Een kamp voor liefhebbers van **tekst en muziek** werd ingericht in een schilderachtige hoeve te Villeroux, waar we voor de gelegenheid een mobiele studio hadden ingericht. Het is gedurende dat kamp, waarnaar iedereen uitgekeken had, dat wij met wie het meeste geestdrift en ijver aan de dag gelegd had de opname hebben kunnen concretiseren van de teksten en de zang waaraan ze gedurende heel 2009 gewerkt hadden.
- Het laatste **kamp** ging tijdens de **kerstvakantie** door. Plaats en tijd van het gebeuren: de in de gezellige Mehaignevallei gelegen Luikse gemeente Braives. Deelnemers: nieuwkomers van Mentor-Escale en oudgedienden. Doel: ontmoeting met anderen en uitwisseling van ervaringen.

De ouderen namen de activiteiten en de taken op zich die een dergelijk kamp met zich meebrengt. Initiatief dat we met de huidige jongeren zeker zullen herhalen als ze op hun beurt wat ouder en, deels dankzij onze begeleiding, wat rijper zullen geworden zijn.

Tijdens elk residentieel verblijf hebben de jongeren het dagelijkse bestaan en groepsleven met anderen kunnen delen en echte banden met hen kunnen smeden. Dit communautair leefproject vergemakkelijkt de uitwisselingen tussen de jongeren onderling en met de interveniënten van Mentor-Escale. Pluspunten die de veerkracht van de jongeren stimuleren en hun inzet in Mentor-Escale bevorderen.

HET TEAM

In 2009 was ons team samengesteld uit:

- **Voltijds bezoldigde personen:** een directrice, vier sociale werk(st)ers, één animator, één sociaal begeleider en één administratief en financieel verantwoordelijke.
- **Deeltijds bezoldigde personen:** Één projectverantwoordelijk artistiek animator en één subsidiebeheerder.
- **Vrijwilligers:** Dezen hebben wekelijks meerdere uren opvang verzekerd. Één van hen heeft tevens de schoolse steun op zich genomen.
- **De stagiaires:** Wij hebben twee sociale werksters, waarvan één uit Québec, als stagiaires mogen verwelkomen.

Het team heeft zich het hele jaar door in een supervisie- en continu vormingsproces ingezet.

- **Supervisies :**

Een supervisie van het globale M.-E.-project werd in een eerste fase gedurende zes halve dagen per week voorzien. Het was, wegens de relatieve jeugdigheid van het team, belangrijk tijd vrij te maken om zich over de historiek van de vereniging, de waarden die ze met zich meedraagt en de toegepaste actiemethodologie te bezinnen. Deze supervisie werd uitgevoerd dankzij de interventie van het CFIP (Centre pour la Formation et l'Intervention Psychosociologique).

Deze reflectie werd, dankzij de interventie van de vzw «Entre Deux Mondes», gevolgd door een formatieve supervisie rond het thema van de veerkracht. De planning spreidde deze interventies over vier halve dagen uit en splitste ze in twee delen op: een theoretisch gedeelte, en een eerder praktisch gedeelte. Na afloop van die vier halve dagen werd de supervisie met «Entre Deux Mondes» maandelijks gedurende een halve dag voortgezet.

- **Vormingen:**

Leden van het team hebben individueel aan de volgende vormingen deelgenomen:

- Conflictbeheer
- Hoe een ploeg managen en uitbouwen
- Hoe de samenwerking en de spirit binnen een team bevorderen?
- Hoe zijn agenda programmeren om een plaats te voorzien voor prioritaire taken

- Hoe een vergadering leiden
- Ik beheers de administratieve formaliteiten
- Partnership en netwerk
- Autonomie en sociale rechten
- Niet Begeleide Minderjarige Vreemdelingen
- Communicatie en teamwork
- Eerstehulpverlening
- Hulprelatie, zijnsrelatie
- Baby's van hier en van elders: welke diversiteit eerbiedigende opvang?
- Beter onderhandelen en conflicten vermijden
- Excel tussenkomst

De vereniging Formeville heeft in september 2 dagen lang een ook formatief bedoelde evaluatie van het FER-project beziel. Wij hebben onze praktijken en hun band met de realiteit op het terrein onderzocht (voor meer details, zie het aan de evaluatie van dit project gewijde punt).

Deze vormingen en supervisies hebben aan de leden van het team nuttige werkmiddelen verschaft om hun praktijk in samenhang met de veerkracht bij de jonge vluchtelingen te verbeteren en tevens een ruimte geschapen waarin ze zich over hun dagelijkse interventies bij hun doelgroep kunnen bezinnen.

PARTNERSHIP EN LOBBYING

Mentor-Escale heeft altijd met partners samengewerkt en dat zowel op het niveau van de uitwisseling van informatie als - meer concreet - in het kader van de begeleiding van een jongere of van een project.

Wij hebben in 2009 niet alleen met opvangcentra, voogden en LOI samengewerkt, maar ook rechtstreeks met

- Logement Pour tous (partnership).
- Habitat et Rénovation (partnership).
- Exil, centrum voor psychologische bijstand aan sommige jongeren.
- SAJ
- Synergie 14, voor de bestellingen aan de voedselbank. Deze bank laat ons toe een kleine stock aan voedingsproducten te beheren die we, in het kader van de individuele begeleiding, aan jongeren voorbehouden die in zware financiële moeilijkheden verkeren.
- Service Social protestant.
- Maison de Jeunes d'Ixelles (XL'J)
- Dynamo asbl (Dienst aan jongeren in open milieu)
- asbl Maître-Mot
- asbl Femmes et Santé (die de gezondheid bij vrouwen promoot)
- Table de l'emploi d'Ixelles
- Mission locale d'Ixelles
- Unicef Belgique

Wij nemen anderzijds ook deel aan de reflectie betreffende elke beleidslijn die van ver of van nabij iets te maken heeft met de opvang van Niet Begeleide Minderjarige Vreemdelingen en aan de hervormingsinitiatieven die zich een verbetering van het huidige beleid tot doel stellen.

- Wij zijn lid van de **Raad van Beheer van CIRÉ** (Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et Étrangers) en van « **Vluchtelingenwerk** » (Nederlandstalige alter ego van CIRÉ).
- Wij zijn, sinds haar oprichting, ook lid van de stichting « **Plate-forme Mineurs en Exil** ». Dit platform werd in 1999 opgericht op initiatief van enkele verenigingen die zich bij het lot van Minderjarige Niet Begeleide Vreemdelingen betrokken voelden. Het brengt momenteel een 20-tal verenigen bij elkaar, waarvan de hoofddoelstellingen zijn het uitwisselen van informatie, het verbeteren van de opvang van de minderjarigen binnen het kader van de huidige wetgeving en het formuleren van voorstellen tot wettelijke, administratieve en proceduriële wijzigingen.
- Wij zijn eveneens lid van de **Coordination Sociale d'Ixelles**, die meer dan 80 verenigingen uit Elsene groepeerd en met elkaar in contact brengt.

CONCLUSIES

2008 werd gekenmerkt door een wederopleving van de activiteiten van onze vereniging, 2009 door het op gang brengen van een **globale reflectie** over ons functioneren.

Het was immers wegens een door een nieuwe directie omkaderde sterk gewijzigde ploeg, maar ook omwille van een zich onophoudend wijzigende realiteit op het terrein broodnodig even de tijd te nemen om bij de nieuwe situatie stil te staan en onszelf in vraag te stellen.

Deze in 2009 op gang gebrachte en in 2010 nog verscherpte reflectie heeft tot doel **zo goed mogelijk aan de noden van de jongeren te beantwoorden maar tevens een kwaliteitsvolle begeleiding aan te bieden**. Ze wordt enerzijds mogelijk gemaakt door de interventie van externe supervisors maar anderzijds ook door het feit dat leden van het team aan diverse vormingen deelnemen.

Om onze vereniging stabiel te maken en minder van mecenaat af te hangen hebben we in 2009 ook onze **subsidiebronnen gediversifieerd**. Dit was mogelijk dankzij de tussenkomst van het Europees Fonds en de Sociale Maribel. Wij hebben daarenboven ook een positief antwoord ontvangen voor het bekomen van een door de Koning Boudewijn Stichting geboden steun van 25.000 €. Met deze subsidie zullen we in 2010 een project ontwikkelen dat tot doel heeft te voorkomen dat de door ons begeleide jongeren op school afhaken. Eind 2009 hadden we ook een eerste contact met het Ministère de l'Aide à la Jeunesse en Communauté Française. Hopelijk de aanloop tot een vruchtbare samenwerking.

We hebben dit jaar ook werk gemaakt van onze **openheid** naar buiten toe. Om daarin te slagen hebben we een nieuwe website en presentatieflyer uitgewerkt. Wij hebben daarenboven ook verschillende partnerships ontwikkeld en contact opgenomen met diverse diensten en verenigingen. Wij hebben tevens een opendeurdag gehouden om meer bekendheid aan onze vereniging te geven. Ook hier geldt het maar een begin, en hopen we in de komende jaren de contacten en de vruchtbare samenwerkingen met de buitenwereld te kunnen vermenigvuldigen.

2009 werd tot slot ook gekenmerkt door de lancering van een **breed communautair project** tot bevordering van de veerkracht van de jongeren die we begeleiden. Via dit project hebben we talrijke acties kunnen op touw zetten die hen moesten helpen zelfvertrouwen te verwerven, een sociaal netwerk op te bouwen en geleidelijk aan positief te evolueren door verantwoordelijke en actieve burgers te worden.